

Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett bl.a. utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget för 2018, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas i de delar de rör inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Utbildningsutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2018 samt de preliminära utgiftsramarna för 2019 och 2020 för utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Utgiftsram för utgiftsområde 15 Studiestöd

Propositionen

I propositionens yrkande 8 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd ska uppgå till 24 352 692 000 kronor 2018. Regeringen föreslår även i yrkande 11 i denna del att utgifterna för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 25 659 respektive 27 043 miljoner kronor för utgiftsområde 15.

Motionerna

I partimotion 2017/18:3681 yrkande 3 i denna del föreslår Ulf KristerSSon m.fl. (M) att utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd för 2018 minskas med 1 436 740 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) föreslår i partimotion 2017/18:2487 yrkande 5 i denna del att utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd för 2018 minskas med 575 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 6 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2017/18:3716 yrkande 5 i denna del föreslår Annie Lööf m.fl. (C) att utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd för 2018 minskas med 1 521 900 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 6 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2017/18:3752 yrkande 5 i denna del föreslår Jan Björklund m.fl. (L) att utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd för 2018 minskas med 3 918 784 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 6 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Andreas Carlson m.fl. (KD) föreslår i partimotion 2017/18:3798 yrkande 3 i denna del att utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd för 2018 minskas med 3 812 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna

för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I följande tabeller redovisas dels förslaget till utgiftsram för utgiftsområdet för 2018, dels förslaget till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 15

Tusental kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2018	24 352 692	-1 436 740	-575 000	-1 521 900	-3 918 784	-3 812 000

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 15

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2019	25 659	-1 428	-594	-2 221	-4 334	-4 122
2020	27 043	-1 420	-634	-2 246	-3 423	-4 155

Utgiftsram för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Propositionen

I propositionens yrkande 8 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ska uppgå till 77 965 638 000 kronor 2018. Regeringen föreslår även i yrkande 11 i denna del att utgifterna för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 80 307 respektive 84 056 miljoner kronor för utgiftsområde 16.

Motionerna

I partimotion 2017/18:3681 yrkande 3 i denna del föreslår Ulf Kristersson m.fl. (M) att utgiftsramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för 2018 minskas med 2 592 672 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2017/18:2487 yrkande 5 i denna del föreslår Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) att utgiftsramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för 2018 höjs med 468 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 6 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Annie Lööf m.fl. (C) föreslår i partimotion 2017/18:3716 yrkande 5 i denna del att utgiftsramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för 2018 minskas med 3 730 943 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 6 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2017/18:3752 yrkande 5 i denna del föreslår Jan Björklund m.fl. (L) att utgiftsramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för 2018 minskas med 643 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 6 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2017/18:3798 yrkande 3 i denna del föreslår Andreas Carlson m.fl. (KD) att utgiftsramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för 2018 höjs med 1 372 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2019 och 2020 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I följande tabeller redovisas dels förslaget till utgiftsram för utgiftsområdet för 2018, dels förslaget till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 16

Tusental kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2018	77 965 638	-2 592 672	+468 000	-3 730 943	-643 000	+1 372 000

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 16

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2019	80 307	-1 872	+437	-5 769	-2 897	+1 616
2020	84 056	-2 783	+552	-7 281	-5 294	+2 472

Utskottets ställningstagande

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation när det gäller utbildning, forskning och innovation. Genom utbildnings- och forskningspolitiken lägger vi grunden för ett starkt samhällsbygge och en fortsatt utveckling av den svenska modellen. Ett starkt utbildningssystem möjliggör ett livslångt lärande. Det ska starta i en förskola av hög kvalitet och fortsätta i en jämlik kunskapskola med behöriga och kompetenta lärare som ger barn och unga en god grund att stå på. Det ska finnas goda möjligheter att komplettera sin utbildning i vuxen ålder samt att studera vidare under hela livet och i hela landet.

Utbildning och bildning ger kunskaper och perspektiv som möjliggör personlig utveckling och skapar förutsättningar för ett aktivt deltagande i ett

demokratiskt samhälle. Alla barn, unga och vuxna ska ges förutsättningar att pröva och utveckla sin förmåga och sina kunskaper till sin fulla potential oberoende av sociala och ekonomiska förhållanden, ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning.

Elevernas kunskaper i svensk skola har förbättrats under året. I de flesta grupper ökar även andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet till gymnasieskolan. Samtidigt har ojämlikheten i skolan ökat och är fortfarande en prioriterad fråga för regeringen. Den svenska skolan ska utjämna socioekonomiska skillnader och ge alla människor möjlighet att utvecklas till sin fulla potential. För att kunskaperna ska fortsätta att öka och ojämlikheten i skolsystemet ska brytas krävs fler reformer.

Läraryrkets attraktivitet måste öka. Lärarna är nyckeln till att höja kunskapsresultaten, skapa studiero i klassrummet och stödja barn och unga så att ingen elev lämnas efter men ingen heller hålls tillbaka.

Investeringar i utbildning säkerställer kompetensförsörjningen i privat och offentlig sektor och gör att Sverige kan fortsätta att konkurrera med kompetens, inte med låga löner. Sverige ska vara ett av världens främsta forskningsländer. Genom långsiktiga investeringar i forskning möter vi våra gemensamma samhällsutmaningar genom ny kunskap. Sverige ska satsa strategiskt för att behålla sin position som ledande forskningsnation och ta sikte på utmaningar inom områden som klimat, hälsa, digitalisering och migration. Med utbildning och forskning kan Sverige möta samhällets utmaningar och fortsätta att leda en omställning till en hållbar utveckling.

Bland annat följande reformer föreslås i budgetpropositionen för 2018:

- förstärkning av den statliga finansieringen av skolan i enlighet med förslagen från Skolkommissionen
- en förlängning av flera satsningar, bl.a. Läslyftet, och en stärkning av den specialpedagogiska kompetensen i skolan
- ytterligare undervisningstid i matematik i grundskolan
- ett flertal insatser för nyanlända elevers lärande, bl.a. stärkt rätt till studiehandledning på modersmål och utveckling av gymnasieskolans introduktionsprogram
- en utbyggnad av gymnasieskolans yrkesprogram
- en satsning på kunskapslyft för livslångt lärande och högre sysselsättning (bl.a. förstärks antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, regionalt yrkesvux och universitet och högskolor)
- fler ingångar till läraryrket, exempelvis genom bättre möjligheter att validera och komplettera tidigare utbildning och yrkeserfarenhet
- kvalitetssatsningar inom högskolan, bl.a. på lärarutbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap
- förstärkning av anslagen för forskning
- höjda studiemedel och ett nytt studiestartsstöd.

Utbildningsutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och

universitetsforskning för 2018 samt de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för åren därefter enligt budgetpropositionen. Motionernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 24 oktober 2017

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Maria Stockhaus (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Lena Emilsson (S) och Ingela Nylund Watz (S).

Avvikande meningar

1. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 (M)

Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M) och Maria Stockhaus (M) anför:

Varje barn har rätt till en skola som ger en bra start i livet. Svensk skola ger inte eleverna tillräckliga kunskaper. Varje år ökar andelen elever som inte når behörighet till gymnasieskolan, och introduktionsprogrammen är den utbildning i gymnasieskolan som har flest elever. I många klassrum är det stökigt och det tar tid från undervisning och skolarbete. I flera utsatta områden väljer skickliga lärare att lämna sina arbetsplatser för att söka sig till andra skolor eller till andra yrken. Det finns skolor där inte ens hälften av eleverna klarar kunskapskraven, vilket riskerar att leda till utanförskap. När svensk skola brister får det genomslag i hela samhället. Svensk skola står därför inför stora reformbehov. Bland mycket annat bidrar detta till att kommuner och landsting står inför betydande utmaningar, och kommunernas ekonomi kommer att befinna sig under betydande press under kommande år. I vår budgetmotion föreslår vi därför en satsning inom det generella bidraget för att stärka kommunerna, bl.a. när det gäller skolan. Bland Moderaternas övergripande mål för svensk välfärd till 2025 märks att Sverige ska vara ett av världens tio bästa länder i den internationella kunskapsutvärderingen PISA.

Moderaterna vill se utökade insatser på skolor som inte ger eleverna tillräckliga kunskaper. Det innebär ett stärkt statligt ansvar för skolor som fungerar dåligt och att staten får möjlighet att ta över eller lägga ned en skola. Vi vill utöka den generella undervisningstiden och som ett första steg utöka skoldagarna med en timme per dag i lågstadiet. Vidare vill vi utöka undervisningen i matematik med en timme i veckan på högstadiet och förstärka satsningarna på lovskola och läxhjälp. Vi föreslår även en förlängd skolplikt i grundskolan till 18 års ålder för samtliga elever som inte uppnått behörighet till gymnasieskolan. Moderaterna vill även se över bestämmelserna om trygghet och studiero i skollagen. På sikt vill vi införa en tioårig grundskola, där förskoleklassen blir den nya årskurs 1.

För att göra läraryrket mer attraktivt behövs möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket. Den införda höjningen av lärarlönerna bör kvarstå, karriär-tjänstsystemet bör byggas ut och satsningen på fler förstelärare i utanförskapsområden bör utökas. Även kvaliteten på lärarutbildningen måste höjas, bl.a. genom att införa lämplighetstest eller antagningsprov för blivande lärare samt utöka antalet timmar med lärarledd undervisning på lärarutbildningarna.

Gymnasieskolan måste renodlas, med höjda krav och utökad undervisningstid. Vi föreslår därför att en ny yrkesskola inrättas i nära samverkan med olika branscher.

För att den svenska konkurrenskraften ska stärkas behöver Sverige en utbildningskedja av hög kvalitet som håller ihop, från förskola till högskola, samt tillämpad forskning och innovationer. Möjligheten att studera vidare ska finnas för alla, oberoende av uppväxtförhållanden. Men kvaliteten på många av landets högskoleutbildningar brister. Moderaterna vill därför inrätta ett särskilt kvalitetsstöd för att stärka kvaliteten och öka den läroleda tiden på högskolan.

Vi anser mot den bakgrunden att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2017/18:3681 av Ulf KristerSSon m.fl. (M) yrkande 3 i denna del och yrkande 4 i denna del. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

2. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 (SD)

Stefan Jakobsson (SD) och Robert StenkvisT (SD) anför:

För Sverigedemokraterna är ett fungerande utbildningssystem en direkt förutsättning för kultur, för demokrati och för kunskapssamhället. I en situation där stora grupper i samhället står utanför både arbetsmarknaden och det svenska samhället hamnar skolan i fokus. Hur vi lyckas hantera den tilltagande segregationen i samhället beror i hög grad på hur väl skolan fungerar.

För att skapa arbetsro för lärare och elever vill Sverigedemokraterna satsa på jourklasser för elever som inte klarar den ordinarie undervisningen. Därtill föreslår vi dels att det ska bli möjligt för staten att ta över dysfunktionella skolor, dels att en förberedelseskola med ansvar för nyanlända ungdomar ska inrättas. Vidare vill Sverigedemokraterna göra skolan till en attraktiv arbetsplats, vad gäller både löneutveckling och arbetsmiljö. Vi lämnar också flera förslag som bl.a. syftar till att åtgärda lärarbristen. Sverigedemokraternas mest genomgripande reform innebär införande av karriärtjänster för lärare i enlighet med den framgångsrika Singaporemodellen. Modellen är en karriärstege med 18 nivåer och medför kraftiga lönelöft och större ansvar för lärare som stannar och utvecklas i yrket.

Eftersom personer med praktisk utbildning är en bristvara på arbetsmarknaden behöver fler studenter gå en praktisk yrkesutbildning. Sverigedemokraterna vill återinföra tvååriga praktiska gymnasieprogram med ett minskat teoretiskt innehåll. Vidare anslår Sverigedemokraterna medel för en teknikbrygga för ungdomar som behöver stärka sin tekniska kompetens och för utveckling av teknikcollege.

Sverigedemokraterna ser med oro på att resurstilldelningen till den högre utbildningen har urholkats. Vi vill därför se ett nytt resurstilldelningssystem där kvaliteten på utbildningarna värnas i högre grad. Vi satsar även på att öka

lärartätheten i den högre utbildningen. Sverigedemokraterna vill också rikta ekonomiska incitament till studenter och lärosäten som fokuserar på arbetsmarknadens behov, bl.a. förhöjt studiebidrag med 1 000 kronor per månad för studenter som väljer utbildningar med ett påvisbart kompetensunderskott. Därutöver anser Sverigedemokraterna att lärarutbildningarna bör genomgå en grundlig översyn. De utbildningar som inte klarar kvalitetskraven bör läggas ned så att lärosäten med utbildningar av hög kvalitet kan prioriteras.

I vår budgetmotion ökar vi basanslagen för de högskolor där det bedrivs högkvalitativ, behovsdriven och samhällsnyttig forskning. För att Sverige ska hävda sig i den internationella konkurrensen behövs också satsningar på traditionella framgångsområden och de områden som är förknippade med våra naturresurser.

Mot den bakgrunden anser vi att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5 i denna del och yrkande 6 i denna del. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

3. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 (C)

Ulrika Carlsson i Skövde (C) anför:

Utbildningen i Sverige ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla. Sveriges elever har rätt till en utbildning som leder till jobb och som ger en bildningsgrund som utökar individens möjligheter i samhället och den personliga friheten. Utbildningsväsendets koppling till arbetsmarknaden är av central betydelse, och utbildningssystemet behöver möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetent arbetskraft. Men i dag är skolresultaten och kunskapsnivån i den svenska skolan otillräckliga. Alliansens mål för skolan är att Sverige inom tio år ska ligga på topp tio i PISA-mätningarna. För att nå dit har Alliansen enats om att öka antalet undervisningstimmar, införa fler karriärlärartjänster och tillföra mer resurser till utsatta skolor och svaga elever. Vi vill också ha en tioårig grundskola för att elever ska få mer tid i skolan och förbättrade möjligheter till tidigt stöd. Dessutom har vi föreslagit reformer av lärarutbildningen, med ökat fokus på kunskap och praktiska lärarfärdigheter.

Centerpartiets skolpolitik utgår från eleven. Det är utifrån elevernas förutsättningar och behov som skolans verksamhet ska utformas. Läraren är det viktigaste verktyget för att elevens rätt till kunskap och utveckling ska kunna tillgodoses. För en uppvärdering av läraryrket behöver det skapas förutsättningar för fristående lärarutbildningar, kontinuerlig och systematisk kompetensutveckling, kollegialt lärande samt minskad detaljstyrning. Det behövs också tydliga karriärvägar, höjda lärarlöner, skickliga skolledare och klassrumsnära forskning. För att komma till rätta med den tilltagande lärarbristen föreslår Centerpartiet bl.a. att man utökar de kompletterande

pedagogiska utbildningarna (KPU) och satsningar på initiativ såsom Teach for Sweden. Centerpartiet föreslår också att kravet på lärarlegitimation för att få sätta betyg slopas under fem år.

För att värna elevernas, föräldrarnas och lärarnas valmöjligheter är det fria skolvalet viktigt. Friskolornas etablering, från förskola upp till högre utbildning, har vidare lett till ökad konkurrens, något som leder till högre kvalitet. För att tillgängliggöra det fria skolvalet vill Centerpartiet därför införa aktivt skolval och förbättra informationen till elever och föräldrar om vilka skolor som går att välja. Alla skolor ska vara bra skolor, oavsett huvudman. I dag finns skolor som håller för låg kvalitet. Centerpartiet menar att det är nödvändigt med högre och tydligare kvalitetskrav på alla huvudmän. De skolor som bortser från kvalitet och inte kommer till rätta med bristerna ska snabbare än i dag kunna stängas.

Centerpartiet ser fjärrundervisning som avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad. Men den är också avgörande för nyanlända elevers tillgång till modersmålslärare och studiehandledare. Centerpartiet vill därför att fjärrundervisning tillåts i alla relevanta ämnen. För att stärka skolornas digitala kompetens vill Centerpartiet också att det inrättas ett digitalt lärarlyft och satsas på digitala hjälpmedel.

Många nyanlända elever klarar inte att nå målen i skolan. Vi behöver därför stärka nyanlända elevers utbildning bl.a. genom att utöka antalet undervisningstimmar i svenska, utöka möjligheterna till lov- och sommarskola samt införa försöksverksamhet med tvåspråkiga klasser.

Det finns ett stort antal angelägna satsningar inom skolan som inte behöver detaljstyras via riktade statsbidrag. Centerpartiet föreslår att riktade statsbidrag i så stor utsträckning som möjligt bör omvandlas till generella statsbidrag, vilket möjliggör den ökning av de generella statsbidragen som föreslås inom utgiftsområde 25.

Utbildning berikar både samhälle och individer. Tillgång till högre utbildning av god kvalitet i hela landet ökar människors möjligheter till jobb och trygghet, samtidigt som det gynnar näringslivet och vår gemensamma välfärd. En samverkan och en nära koppling mellan den högre utbildningen och det omgivande samhället är av stor vikt. Centerpartiet verkar för att lärosätena ska bli mer autonoma, finnas i hela landet och få möjligheter att utforma sin verksamhet efter regionala förutsättningar. Det är även viktigt att stärka samverkan med det omgivande samhället inom forskningen. Centerpartiet föreslår även ett flexiblere studiemedelssystem med möjlighet att studera vidare högre upp i åldrarna.

Mot den bakgrunden anser jag att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 i denna del och yrkande 6 i denna del. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

4. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 (L)

Christer Nylander (L) anför:

Kunskap är skolans huvuduppgift. Skolan ska ge varje barn de kunskaper som krävs för att kunna förverkliga sina livsdrömmar, utöva sitt demokratiska medborgarskap och finna sig till rätta i världen. Andelen obehöriga lärare är nu högre än under alliansregeringen, andelen elever som inte får behörighet till gymnasieskolan är större och stöket i klassrummen fortsätter. Trots det har regeringen inte presenterat några förslag för att öka elevernas studiero eller skärpa kunskapskraven.

Liberalerna ser med oro hur regeringen bryter mot den inslagna kunskapslinjen i svensk skolpolitik. Liberalerna vill fortsätta att satsa på skolan, men mer resurser är inte tillräckligt. Också attityden till skolan måste förändras. För att ge alla elever en bra skolgång bör staten ta tillbaka ansvaret för det offentliga skolväsendet. Staten ska vara arbetsgivare för lärarna och ansvara för att eleverna får så mycket kunskaper som möjligt med sig från skolan.

Den svenska skolan står inför stora utmaningar med ett stort antal nyanlända elever samtidigt som skolresultaten fortfarande är för låga. Under åren framöver kommer det att krävas särskilda ansträngningar för att alla barn i Sverige ska få en bra start i livet. Som ett resultat av Alliansens politik vände skolresultaten uppåt efter en lång tids nedgång, och den positiva utvecklingen måste fortsätta. För att ge nyanlända elever samma chans att nå kunskapsmålen föreslår Liberalerna förlängd skolplikt, mer undervisningstid i svenska och ett halverat sommarlov för nyanlända elever som behöver mer tid att läsa svenska.

Liberalerna vill även förlänga skolplikten till tio år och göra förskoleklassen till den första årskursen i grundskolan. Liberalerna föreslår även utökad undervisningstid i idrott och hälsa med 100 timmar i grundskolan. Kvalitet och valfrihet ska värnas. Därför försvarar Liberalerna det fria skolvalet. Liberalerna vill även införa ett aktivt val av skola där kommunerna får ansvar för att förbättra informationen till föräldrar och elever så att det blir självklart för alla att göra ett aktivt skolval.

Sverige behöver fortsätta arbetet för att lyfta läraryrket. Skickliga lärare är den avgörande faktorn för att höja resultaten i skolan. Högre lön åt skickliga lärare och en reformerad lärarutbildning kan bidra till att göra läraryrket attraktivt. För att minska lärarnas arbetsbörda bör en ny yrkeskategori införas, lärarassistenter. För att uppmuntra lärare och rektorer att söka sig till tjänster i skolor i utanförskapsområden föreslår Liberalerna bättre löne- och arbetsvillkor. Liberalerna vill även satsa på en fortsatt utbyggnad av karriärtjänstereformen. Vidare föreslår Liberalerna också betydande förstärkningar av de generella statsbidragen till kommunernas verksamhet inom utgiftsområde 25, bl.a. avsedda för skolans verksamhet.

För att säkra kompetensförsörjningen på både kort och lång sikt krävs ett välfungerande utbildningssystem. På kort sikt vill både regeringen och Alliansen göra viktiga satsningar på vuxenutbildning. På lång sikt är dock inte regeringens politik tillräckligt ambitiös. Liberalerna föreslår en försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning där branscher och arbetsgivare får ökat inflytande och ansvar. Liberalerna vill även införa en yrkesskola, en yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå med inslag av arbetsplatsförlagt lärande. Därtill behöver Sverige en stark vuxenutbildning för dem som vill förbättra sina grundkunskaper, specialisera sig inom ett yrke eller förbereda sig för högskolestudier. Alla ska ha rätt till komvux.

Satsningarna på forskning och innovation måste fortsätta. Liberalerna föreslår även en kvalitetssatsning på humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar vid lärosätena, eftersom dessa utbildningar har låg andel lärarledda timmar.

Jag anser mot den bakgrunden att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 i denna del och yrkande 6 i denna del. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

5. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 (KD)

Annika Eclund (KD) anför:

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, att stimulera elevernas intellektuella utveckling och att förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan ska bygga på och förmedla de värden som är centrala för ett gott liv och ett gott samhälle. Den ska också utbilda medborgare som kan delta i och ta ansvar för samhällets gemensamma angelägenheter och förvalta centrala värden. En gemensam etisk grund är nödvändig för att skapa en lugn, trygg, stimulerande och positiv miljö i skolan. Vi ska ha en skola där ingen elev hålls tillbaka eller lämnas efter. Även om många nödvändiga reformer genomförts står den svenska skolan fortfarande inför stora utmaningar. Det är angeläget att de förändringar som föreslås för skolan är långsiktiga och skapar stabilitet, kontinuitet och arbetsro i skolan.

En god kunskapsutveckling kräver också en bra skolmiljö och elevhälsa. Bland annat föreslår Kristdemokraterna att det övergripande ansvaret för elevhälsan ska föras över till landstingen. Kristdemokraterna vill även införa en elevhälsogaranti. Att barn mår bra och känner sig trygga avgör hur de lyckas i skolan. Därför krävs att skolor i sitt arbete för att motverka mobbning använder sig av metoder som är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet. Kristdemokraterna föreslår även medel som förskolor kan ansöka om så att personalen kan genomgå utbildning och införa arbetssätt som stärker barns integritet och motverkar sexuella övergrepp.

Läraryrkets attraktivitet måste stärkas, bl.a. genom en förbättrad arbetssituation och bra löner till bra lärare – det ska löna sig att vara en skicklig lärare. Kristdemokraterna föreslår ett speciallärarlyft som syftar till att öka tillgången på speciallärarkompetens. För att stödja språkutvecklingen och öka möjligheterna för nyanlända elever och andra elever med svenska som andraspråk att nå kunskapsmålen föreslås även en satsning för att få fler lärare med kompetens inom svenska som andraspråk. För att möta de utmaningar som finns särskilt i socioekonomiskt utsatta områden vill Kristdemokraterna göra en särskild satsning som ska komma dessa områden till del. Det är viktigt att locka de bästa lärarna till områden med stora utmaningar.

Inom vuxenutbildningen satsar Kristdemokraterna kraftigt på yrkeshögskolan och på yrkesutbildningar inom yrkesvux. En utbyggnad av antalet yrkesvuxplatser borde inte bara leda till att fler som i dag är arbetslösa får jobb utan till att hela samhället fungerar bättre när viktiga bristyrken kan besättas med kunnig personal.

Kristdemokraterna tar tydligt ställning för kvalitet och excellens i högskola och forskning. Universiteten ska ha ett brett utbildningsutbud och bedriva statsfinansierad forskning, särskilt där man är nationellt eller t.o.m. internationellt ledande. Lärosätena ska ha ett bra utbud av grundutbildning och en bra forskningsanknytning. Den högre utbildningens viktigaste uppgift är att förmedla kunskap samt leda till arbete och försörjning. För att möjliggöra detta krävs kompetenta högskolelärare och forskare, en stimulerande arbetsmiljö samt studiesocial trygghet.

Mot den bakgrunden anser jag att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del och yrkande 4 i denna del. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.